

POHAŃBIONY (69) *part praet pass pf*

pohańbiony (47), **pohańbion** (22).

Pierwsze o oraz a jasne; w formie złożonej drugie o jasne; forma niezłożona z tekstów nie oznaczających ó.

sg m N pohańbion (17), *pohańbiony* (7); ~ (*praed*) -on (17), -ony (6); -on *SeklPieś*, *BibRadz* (3), *BielKron*, *RejPos* (2), *BudBib*, *BiałKaz*, *NiemObr*, *WujNT* (2); -ony *KmitaPsal*; -on : -ony *Leop* (2:3), *SkarŻyw* (2:1), *ArtKanc* (1:1). *◇ f N (praed) pohańbiona* (5). *◇ I pohańbioną* (1). *n N pohańbion(e)* (1). *◇ pl N m pers pohańbieni* (36); -eni (35), -ęni (1). *◇ N pl subst pohańbion(e)* (1). *◇ A subst pohańbion(e)* (1).

Składnia dopełnienia sprawcy: pohańbion(y) od kogo (3).

Sł stp: pogańbion s.v. pohańbić, Cn brak, Linde XVIII w. s.v. pohańbić.

I. W funkcji właściwej (68) :

1. Poniżony, upokorzony, znieważony; confusus Vulg; pudore affectus PolAnt (52) : O KryŃte, wczýn zemną zmię ku dobremu aby widzieli ktorzy nienayzrzeli mie/ á niech będą pohańbieni *TarDuch* E3v; *LubPs* V6; *SeklPieś* 19v; ále człowiek vmieiętny/ będzie pohańbion od osoby mocnego [*confundetur a persona potentis*]. *Leop Eccli* 21/25; Przethoż y thy noś pohańbienie thwoie/ kthoraś przellá fiołthry thwoie Ńprofnemi grzechy twemi/ Ńprofniey czyniác niźli one: bo tyś ie wŃprawiedliwiła: á ták y ty bądź pohańbioná [*et tu confundere*] *Leop Ez* 16/52; A iż ia Pan Bog wálz/ á nádeń niemálz więcey: y nie będzie pohańbiony lud moy ná wieki. *Leop Ioel* 2/27, *Ps* 118/78, 128/5, *Eccli* 5/16, *Is* 66/5, *Zach* 10/5, *Rom* 9/33; Zagarńże y ty woýfká/ w ręce ludu twego IzráelŃkiego/ aby byli pohańbieni [*confundantur*] z mocámi Ńwemi y z iezdnemi Ńwemi. *BibRadz* 1.*Mach* 4/31, *Ps* 6/11, 24/3[4], 20, 34 *arg*, *Is* 54/4 (11); *BudBib Eccli* 15/4; *CzechRozm* 7; Nikt nie zelżony/ ktokolwiek w potrzebie [...] wćiekl Ńye do ciebie: Ci niechay będą pohańbieni wiecznie/ Którzy z wmyŃłu wołá żyć wŃzetecznie. *KochPs* 34; To mi raczeý roŃkázuy/ ábych ia Bogu żywemu ofiárę czyniłá/ temu ktory wŃzytko Ńtworzył/ á ten Apollo pohańbion był *SkarŻyw* 20, 445, 552; *ArtKanc* Q10; Niechay pohańiec będzie pohańbiony/ Prožen obrony. *KmitaPsal* A2v; przeŃládowanie ćierpimy/ ále nie bywamy opuŃzczeni (*marg*) ielŃelmy poniżeni, ále nie bywamy pohańbieni. N.L. (-): wpadamy/ ále nie giniemy. *WujNT* 2.*Cor* 4/9, *Mar* 15 *arg*; *JanNKarGórn* G4v; Nigdy żaden heretyk/ áni Zyd/ áni Turczyn cudá żadnego prawdziwego nie wczynił: y gdy Ńię o nie kuŃsili/ wielce byli pohańbieni. *SkarKaz* 418a; *SkarKazSej* 706a.

pohańbiony od czego [= z powodu czegoś] (2): *Leop Is* 1/29; Wzięli odemnie dziedzictwo moie/ á nic mi w nim pożytku nie wczynili. A thák będziecie pohańbieni od włańnychże owoczow wálżych *RejPos* 60v.

pohańbiony w czym (4): Poczýna Ńie modlithwa Druga wielkiey mocy/ ktora [...] waži ku dziwno otrzymaniu zwicieŃstwa, y będą pohańbieni nieprziiaciele w zŃoŃci Ńwoiey. *TarDuch* D6v; Tám kxiążęta z pułnocy wŃŃyŃcy/ y wŃŃyŃcy myŃliwcy/ ktorzy dowiedzieni Ńá z zábitemi/ lękáiac Ńie/ á w Ńwey mocy pohańbieni *Leop Ez* 32/30; *GrzegRózn* O; *SkarŻyw* 179.

W poŃlączeniach szeregowych (2): iż miálto twoie/ to ielŃt/ wŃzytká máiętność twoiá/ ma być Ńpaloná/ pohańbioná/ á w niwecz obroczoná/ y wiecznie y potomŃtwo twoie. *RejPos* 241v, 228v.

W przeciwstawieniu: »weselić się ... być pohańbiony« (1): Oto/ fludzy moi będą sie wefelić/ á wy będziecie pohańbieni *Leop Is* 65/14.

W charakterystycznym połączeniu: *bądq, niech(że) będzie (będq) pohańbiony(-eni)* (11).

Szeregi: »potępiony i pohańbiony« (1): á iefli oni [*kapłani pogańscy*] niezleczą/ ia wnet mocą Bogá mego Iezufa Chryftufa zleczę oko to: áby znał máły y wielki/ ílz potępione y pohańbione ieft wálze w takim bálwochwálftwie głupftwo. *SkarŻyw* 179.

»być pohańbiony a zasromać się« (1): Niechay będą pohańbieni/ á niechay íię zálromáią [*Pudore afficientur et erubescunt*] ktorzy ízukáią duże moiey *BibRadz Ps* 34/4.

»być zawstydzony (*a. zawstydzić się, a. zawstydać się*), (*a, i*) (być) pohańbiony« [*szyk 3:1*] (4): Niechay íię záuftydáią/ á niechay będą pohańbieni [*Pudore afficientur et erubescunt*] wízyfcy ípołu/ ktorzy czyháią ná dużę moię *BibRadz Ps* 39/15, *Is* 41/11; *BudBib Ps* 68/6; *LatHar* 178.

a. *Ze względu na cześć niewieścią* (1) : nákoniecz ponieważ każdy Rycerfki człowiek winien o prawdę ręką czynić/ ma íie záuwy wziąć zá rzecz tháką/ á nie dopuścić/ áby czna białągłowá niewinnie pohańbioná zoftála. *GórnDworz* Z8.

b. *Sprofanowany* (1) :

Szereg: »zelzon i pohańbion« (1): íz ídzie o cześć y chwałę Bogá Oycá náłzego/ y íyná iego miłego/ y o íwiętą prawdę iego/ ktora w oíobách náłzych nieflufnie zelzoná y pohańbioná *NiemObr* 5.

2. *Potępioy, przekłety* (16) : Verflucht. Przekłety. Pohańbiony. Maledictus. *Calag* 499b.

a. *Przez jurysdykcję kościelną: wyklęty* (2) : oycowie duchowni [...] poftánowili/ áby íiedm íwiętości były dzierzány w kościele/ [...] thákíeż inne Cerymonie/ [...] kthoby ínáczej mowíł álbo czyníł/ áby był pohańbion *BielKron* 228v.

pohańbiony czym (1): íákoímy cnotę winni wychwaláć/ ták złość potępiáć/ ípráwíedliwie tedy okrutnicy/ zlóliwi Bogu przeciwni máią być pohańbieni íłowy y wczynki *BielKron* 253v.

b. *Skazany na potępienie wieczne* (13) : Koždy który weń [*Chrystusa*] wierzy/ nie będzie pohańbiony [*non confundetur*]. *Leop Rom* 10/11; A íáko was náuczył w tym trwaycie: Teraz też íynaczkowie trwaycie w tym/ íz gdyby íie vkazał/ mielibyímy ímiáłość/ á żebyśmy nie byli pohańbieni od niego [*non confundamur ab eo*]/ czáu przyficia iego. *Leop 1.Ioann* 2/28; *RejPos* 301; *BiałKaz* F2v; Dla czego przed íádem być mużą pohańbieni/ Ani w liczbie z dobrémi będą policzeni *KochPs* 3; Oná też wołála: znam Iezu Chryftá zá Bogá/ íáko wierna Chrześciánká/ á zbáwienie máiąc/ pohańbioná nie będę. *SkarŻyw* 21; *NiemObr* 67 [2 r.]; *ArtKanc* Q9v; żebychmy nie byli pohańbieni/ kiedy kázdemu według ípraw iego pláćić będziefz. *LatHar* 60; Otomcí wam przedtym powiedział, ábyście w dzien Pánski nie byli pohańbieni. *WujNT* 830 *marg*, *Rom* 10/11.

Wyrażenie: »pohańbion na wieki« (1): W tobiem Pánie vfánie miał/ nie będę pohańbion ná wieki. *ArtKanc* T18.

II. *W funkcji przymiotnika: haniebny* (1) :

a. [*Przywodzący hańbę, niesławę:* Wízyfcy cí ízkodliwą/ y pohańbioną drógą dobrodzieyftwá íwoie ná plác wiodą/ wzywáiąc karánia bożégo ná tego/ komu pomocni bydz mieli *SenekaGórn* 300.]

b. *Mający kogoś upokorzyć, poniżyć, znieważyc (1) : Fortele ty pohánbyone fwyátá obłudnego/ Odetni ye miły Pánye odemnye nędznego/ [...] A nye day mi być zhańbyonym od fwyátá zdrádnego. LubPs aa6v.*

Synonimy: I.1. polżon, poniżony, posromocony, upokorzony, zelżony, znieważony; 2. potępiony, przeklęty; II. haniebny, sprosny, sromotny, szkarady.

Cf **NIEPOHAŃBIONY, POHAŃBIĆ**

SBu